

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Соціологія і психологія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Гребеник Тетяна Вікторівна, к.пед.н., Бібік Юлія Володимирівна, викладачі Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) НРК України – 5 рівень; FQ-EHEA – короткий цикл; QF-LLL – 5 рівень.
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 1-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 48 годин становить контактна робота з викладачем (32 години лекцій, 16 годин семінарських занять), 102 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Без додаткових передумов
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є отримання студентами теоретичних знань про суспільство, особливості взаємодії людей між собою, формування практичних навичок аналізу соціальних явищ та процесів; формування системи знань про психіку особистості як найвищу цінність суспільства; сприяння усвідомленню сутності механізмів психічних процесів, станів, якостей особистості як підґрунтя її формування в процесі життєдіяльності.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
Змістовний модуль 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА Тема 1. Соціологія як наука. Предмет, об'єкт, закони і категорії Місце і роль соціології в системі суспільствознавства. Предмет і об'єкт соціології. Макро- та мікросоціологічні рівні вивчення суспільства. Функції, принципи, методи, категорії	

соціології, основні закони соціології. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Тема 2. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки

Становлення соціології як самостійної науки. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето. Зародження соціологічної думки в Україні. Політична соціологія М. Драгоманова. Українська ідея М. Грушевського. Ідея національної держави В. Липинського. Проблеми і досягнення української соціології в умовах розбудови незалежної держави. Сучасний етап розвитку соціологічної науки.

Змістовний модуль 2. СУСПІЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА

Тема 3. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку

Зміст поняття «суспільство». Загальна характеристика базисних компонентів соціального життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок та контроль. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні особливості і тенденції постіндустріального суспільства.

Тема 4. Соціальна структура суспільства

Поняття соціальної структури суспільства та її складові елементи. Соціальна стратифікація. Тенденції розвитку соціальної мобільності. Соціальні статуси та ролі, шляхи їх набуття. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль. Соціальні зміни та соціальні процеси. Природа та типи соціальних рухів. Різновиди соціальних процесів. Соціальні інститути суспільства. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Змістовний модуль 3. ОСНОВНІ ГАЛУЗІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Тема 5. Соціологія особи

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціальна структура та типологія особистості. Сутність процесу соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта, виховання) та фази (соціальна адаптація, інтеріоризація). Соціальний статус особистості, соціальна роль. Соціальна поведінка та фактори її формування. Молодь як специфічна соціально-демографічна спільнота. Молодіжні субкультури. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Причини девіантної поведінки молодих людей та соціальна корекція цього стану. Організація вільного часу молоді в українському суспільстві як один із шляхів попередження, подолання явищ десоціалізації особистості.

Тема 6. Соціологія сім'ї

Поняття про предмет соціології сім'ї. Сім'я та шлюб як соціальні інститути. Структура, функції сучасної сім'ї. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні суспільні завдання українського соціуму. Демографічна ситуація в Україні.

Тема 7. Соціологія молоді

Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства. Сучасні соціальні проблеми молоді: спосіб життя, праця, побут, суспільно-політичне життя і культура. Соціальна зрілість як риса духовного світу молодої людини. Мораль як свідомість і мотив поведінки молодої людини. Соціальні цінності, їх місце у мотивації поведінки молоді. Роль молоді в системі суспільних структур. Проблеми якості освітньо-професійного рівня молоді на шляху до інтеграції в європейський простір.

Тема 8. Гендерна соціологія

Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології; проблеми гендерної соціалізації; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві.

Тема 9. Етносоціологія

Предмет, об'єкт та історія розвитку. Основні підходи до сутності етнічного як суспільного явища. Національно-етнічні відносини та процеси. Націоналізм та національне питання.

Тема 10. Соціологія культури

Поняття культури в соціології. Види культури. Культура як якість суспільного життя. Форми культури та їх взаємодія. Соціальні функції культури; її структурні елементи: мова, традиції, норми, цінності, обряди, знання, переконання. Акультураційні стратегії в сучасному світі. Молодіжні субкультури.

Тема 11. Соціологія праці та управління

Сутність, предмет, об'єкт та функції соціології праці та управління. Основні категорії дослідження. Роль соціології праці та управління у вирішенні соціально-економічних проблем. Особистість сучасного керівника та методи підвищення ефективності його праці та взаємодії з трудовим колективом.

Тема 12. Соціологія політики

Політика як суспільне явище і об'єкт соціального наукового аналізу. Проблемне поле соціології політики та його основні елементи. Особистість як суб'єкт політичних відносин, участь в політичному житті. Електоральні дослідження в соціології політики.

Тема 13. Соціологія конфлікту

Предмет і метод соціології конфлікту. Природа, динаміка та механізми виникнення соціального конфлікту. Поняття, причини, мотивація, функції та структура, стадії соціального конфлікту. Типологія і класифікація конфліктів, методи їх вирішення і попередження. Управління соціальним конфліктом. Профілактика конфліктів, управління поведінкою особистості з метою запобігання конфліктам. Прогнозування та попередження конфліктів. Медіаторство.

Тема 14. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії (Соціологія освіти, соціологія релігії, соціологія екології, соціологія міста і села, соціологія права)

Предмет і об'єкт соціології релігії. Основні підходи до визначення соціальної сутності релігії. Релігія як соціальний інститут. Функції релігії. Релігійна ситуація в Україні на сучасному етапі. Предмет, проблематика, структура і функції соціології права. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки. Механізми соціальної дії та реалізації права в процесі розбудови громадянського суспільства в Україні.

Змістовний модуль 4. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ КОНКРЕТНИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 15. Програмування та організація досліджень

Особливості підготовки та проведення конкретно-соціологічних досліджень. Головні етапи розробки програми соціологічного дослідження та її компоненти. Вибірка в соціологічному дослідженні.

Тема 16. Методи соціологічних досліджень

Основні методи конкретно-соціологічних досліджень. Опитувальні методи збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетування, інтерв'ю, соціометричне опитування. Спостереження та його види. Експериментальні методи в соціології. Технологія обробки та аналізу емпіричних даних. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.

Змістовний модуль 5. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 17. Психологія як наука

Предмет психології. Співвідношення наукової та житейської психології. Завдання і принципи психологічної науки. Місце психології в системі наук. Галузі психології. Школи, напрями та концепції у психології. Мозок і психіка.

Тема 18. Методи психології

Вимоги до методів психології. Загальнонаукові методи. Конкретно наукові методи. Основні методи: Спостереження та самоспостереження; Експеримент. Додаткові методи: Опитувальні методи (анкетування, тести, бесіди, опитування), Соціометрія, Психологічна експертиза, Метод аналізу продуктів діяльності людини, Метод узагальнення незалежних характеристик.

Тема 19. Склад і структура особистості. Розвиток особистості

Співвідношення понять «індивід», «людина», «особистість», «індивідуальність». Поняття про особистість. Структура особистості. Спрямованість особистості. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості. Змістовні ознаки особистості. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості. Соціальні та біологічні умови психічного розвитку індивіда. Рушійні сили розвитку особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.

Тема 20. Теорії особистості

Сутність поняття теорії особистості та її компоненти і параметри ефективності. Теорії особистісних рис (Г. Олпорт, Р. Кеттел, Айзенк). Біхевіористичний підхід (Б. Скіннер) та когнітивний підхід (А. Елліс, Дж. Роттер). Психодинамічні теорії особистості (З. Фрейд, К.-Г. Юнг, А. Адлер). Гуманістичний підхід (Ф. Перлс, К. Роджерс, А. Маслоу, Ш. Бюлер). Системно-діяльнісний, історико-еволюційний підхід (Б.Г. Ананьєв, Л. С. Виготський, С.Л. Рубінштейн, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, А. В. Петровський).

Тема 21. Особистість у контексті групової взаємодії

Відносини, стосунки та ставлення. Поняття про групи. Класифікація груп у психології. Вплив спільності на індивіда. Сприймання і розуміння людьми одне одного як аспект міжособистісних стосунків. Соціальні групи. Основні параметри групи. Закономірності функціонування малих груп. Міжособистісні стосунки (привабливість і взаємовплив, механізми взаємовпливу, типи міжособистісних стосунків). Сумісність людей (фізична сумісність, психофізіологічна сумісність, соціально-психологічна сумісність).

Тема 22 Психологія діяльності

Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура (макроструктура) діяльності. Способи діяльності, процес їх опанування. Основні положення психологічної теорії діяльності. Теорії діяльності. Основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі (гра, навчання, праця). Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність.

Тема 23 Спілкування

Поняття про спілкування. Функції та форми спілкування. Види спілкування. Структура спілкування (комунікація, перцепція, інтеракція). Вербальна комунікація: Слухання (не рефлексивне, рефлексивне), мовлення, невербальна комунікація: загальна характеристика, ефективність спілкування, Стилі спілкування, оволодіння навичками спілкування, різновиди спілкування.

Тема 24 Психічні пізнавальні процеси

Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу. Властивості і закономірності відчуттів та сприймання. Поняття про увагу. Теорії уваги. Властивості уваги. Види уваги. Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Процеси і закономірності пам'яті. Поняття про мислення. Розумові дії і мисленнєві операції. Форми мислення. Процес розуміння. Різновиди мислення. Поняття про уяву. Види уяви. Процеси уяви. Уява і фантазія. Розвиток уяви.

Тема 25 Емоційно-вольові процеси

Поняття про емоції і почуття. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Головні якості волі.

Тема 26. Індивідуально-психологічні особливості особистості

Поняття про характер. Структура характеру. Провідні риси характеру. Акцентуйовані риси характеру. Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Вплив темпераменту на діяльність людини. Роль темпераменту в праці та навчанні. Поняття про здібності. Структура здібностей. Види здібностей. Поняття про творчість. Здібності, обдарованість, талант.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1.	Знати історію становлення та розвитку соціології як науки, її предмет та об'єкт досліджень, функції, принципи, методи, сучасний етап розвитку соціологічної науки в Україні, зміст поняття «суспільство», його структуру, основні процеси та тенденції розвитку. Характеризувати особливості різних типів суспільств.
РН2.	Знати етапи, фази, компоненти соціалізації особистості. Розуміти співвідношення понять «стать» та «гендер», структуру, функції, типологію та проблематику сім'ї, роль молоді в системі суспільних структур. Визначати етнічні, культурні, релігійні, правові, політичні, трудові та інші суспільні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.
РН 3.	Вміти обирати найбільш прийнятні методи збору первинної інформації для проведення соціологічного дослідження та грамотно використовувати інструменти соціології для пізнання і вирішення найбільш актуальних проблем соціальної реальності.
РН 4.	Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності, формувати здатність проявляти психологічну стійкість у складних ситуаціях, застосовувати методи емоційної та когнітивної регуляції для оптимізації власної діяльності.
РН 5.	Знати закономірності формування особистості як цілісності. Аналізувати склад та особливості прояву внутрішньої структури особистості: основи формування та розвитку психічних пізнавальних, емоційно-вольових процесів, індивідуально-психологічних особливостей особистості. Вміти аналізувати практичні ситуації та приймати відповідні рішення на основі теоретичних знань з предмету.
6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів	
Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:	
ПРН 4.	Застосовувати здобутки економічних, психолого-педагогічних теорій і практик при організації колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проектів у освітній та будівельній галузях з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.
ПРН 5.	Дотримуватись режиму роботи і відпочинку, підтримувати працездатність та здоровий спосіб життя, прагнути до фізичного самовдосконалення, до саморозвитку, до постійного підвищення професійної кваліфікації та навчання впродовж всього життя.
ПРН 6.	Діяти з дотриманням етичних норм поведінки, цінувати індивідуальне та культурне різноманіття, дотримуватись у професійній діяльності норм толерантності і співробітництва на принципах соціальної відповідальності.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Змістовий модуль 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА	
Тема 1. Соціологія як наука. Предмет, об'єкт, закони і категорії	
Л 1.	Місце і роль соціології в системі суспільствознавства. Предмет і об'єкт соціології. Макро- та мікросоціологічні рівні вивчення суспільства. Функції, принципи, методи,

	категорії соціології, основні закони соціології. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.
Змістовий модуль 2.	
СУСПІЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА	
Тема 3. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку	
Л 2.	Зміст поняття «суспільство». Загальна характеристика базисних компонентів соціального життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок та контроль. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні особливості і тенденції постіндустріального суспільства.
Тема 4. Соціальна структура суспільства	
СЗ 1.	Поняття соціальної структури суспільства та її складові елементи. Соціальна стратифікація. Тенденції розвитку соціальної мобільності. Соціальні статуси та ролі, шляхи їх набуття. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль. Соціальні зміни та соціальні процеси. Природа та типи соціальних рухів. Різновиди соціальних процесів. Соціальні інститути суспільства. Особистість у системі соціальних зв'язків.
Змістовий модуль 3.	
ОСНОВНІ ГАЛУЗІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ	
Тема 5. Соціологія особи	
Л 3.	Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціальна структура та типологія особистості. Сутність процесу соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта, виховання) та фази (соціальна адаптація, інтеріоризація). Соціальний статус особистості, соціальна роль. Соціальна поведінка та фактори її формування. Молодь як специфічна соціально-демографічна спільнота. Молодіжні субкультури. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Причини девіантної поведінки молодих людей та соціальна корекція цього стану. Організація вільного часу молоді в українському суспільстві як один із шляхів попередження, подолання явищ десоціалізації особистості.
Тема 6. Соціологія сім'ї	
Л 4.	Поняття про предмет соціології сім'ї. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні суспільні завдання українського соціуму. Демографічна ситуація в Україні.
СЗ 2.	Сім'я та шлюб як соціальні інститути. Структура, функції сучасної сім'ї. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень.
Тема 7. Соціологія молоді	
Л 5.	Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства. Сучасні соціальні проблеми молоді: спосіб життя, праця, побут, суспільно-політичне життя і культура. Соціальна зрілість як риса духовного світу молодої людини. Мораль як свідомість і мотив поведінки молодої людини. Соціальні цінності, їх місце у мотивації поведінки молоді. Роль молоді в системі суспільних структур. Проблеми якості освітньо-професійного рівня молоді на шляху до інтеграції в європейський простір.

Тема 8. Гендерна соціологія	
Л 6.	Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології; проблеми гендерної соціалізації; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві.
Тема 9. Етносоціологія	
Тема 10. Соціологія культури	
Л 7.	Поняття культури в соціології. Види культури. Культура як якість суспільного життя. Форми культури та їх взаємодія. Соціальні функції культури; її структурні елементи: мова, традиції, норми, цінності, обряди, знання, переконання. Акультураційні стратегії в сучасному світі.
СЗ 3.	Молодіжні субкультури.
Тема 11. Соціологія праці та управління	
Л 8.	Сутність, предмет, об'єкт та функції соціології праці та управління. Основні категорії дослідження. Роль соціології праці та управління у вирішенні соціально-економічних проблем. Особистість сучасного керівника та методи підвищення ефективності його праці та взаємодії з трудовим колективом.
Тема 13. Соціологія конфлікту	
Л 9.	Предмет і метод соціології конфлікту. Природа, динаміка та механізми виникнення соціального конфлікту. Поняття, причини, мотивація, функції та структура, стадії соціального конфлікту. Типологія і класифікація конфліктів, методи їх вирішення і попередження.
Л 10.	Управління соціальним конфліктом. Профілактика конфліктів, управління поведінкою особистості з метою запобігання конфліктам. Прогнозування та попередження конфліктів. Медіаторство.
Тема 14. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії (Соціологія освіти, соціологія релігії, соціологія екології, соціологія міста і села, соціологія права)	
Л 11.	Предмет і об'єкт соціології релігії. Основні підходи до визначення соціальної сутності релігії. Релігія як соціальний інститут. Функції релігії. Релігійна ситуація в Україні на сучасному етапі. Предмет, проблематика, структура і функції соціології права. Соціальна природа правомірної та протиправної поведінки. Механізми соціальної дії та реалізації права в процесі розбудови громадянського суспільства в Україні.
Змістовий модуль 4. МЕТОДИКА І ТЕХНІКА СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
Тема 15. Програмування та організація досліджень	
Л 12.	Особливості підготовки та проведення конкретно-соціологічних досліджень. Головні етапи розробки програми соціологічного дослідження та її компоненти. Вибірка в соціологічному дослідженні.
Тема 16. Методи соціологічних досліджень	
СЗ 4.	Основні методи конкретно-соціологічних досліджень. Опитувальні методи збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетування, інтерв'ю, соціометричне

	опитування. Спостереження та його види. Експериментальні методи в соціології. Технологія обробки та аналізу емпіричних даних. Процедура інтерпретації результатів соціологічних досліджень.
Змістовий модуль 5. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ	
Тема 17. Психологія як наука	
Л 13.	Предмет психології. Співвідношення наукової та житейської психології. Завдання і принципи психологічної науки. Місце психології в системі наук. Галузі психології. Школи, напрями та концепції у психології. Мозок і психіка.
Тема 18. Методи психології	
СЗ 5.	Вимоги до методів психології. Загальнонаукові методи. Конкретно наукові методи. Основні методи: Спостереження та самоспостереження; Експеримент. Додаткові методи: Опитувальні методи (анкетування, тести, бесіди, опитування), Соціометрія, Психологічна експертиза, Метод аналізу продуктів діяльності людини, Метод узагальнення незалежних характеристик.
Тема 19. Склад і структура особистості. Розвиток особистості	
Л 14.	Співвідношення понять «індивід», «людина», «особистість», «індивідуальність». Поняття про особистість. Структура особистості. Спрямованість особистості. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості. Змістовні ознаки особистості. Загальна характеристика онтогенезу психічного розвитку особистості. Соціальні та біологічні умови психічного розвитку індивіда. Рушійні сили розвитку особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
Тема 20. Теорії особистості	
СЗ 6.	Сутність поняття теорії особистості та її компоненти і параметри ефективності. Теорії особистісних рис (Г. Олпорт, Р. Кеттел, Айзенк). Біхевіористичний підхід (Б. Скіннер) та когнітивний підхід (А. Елліс, Дж. Роттер). Психодинамічні теорії особистості (З. Фрейд, К.-Г. Юнг, А. Адлер). Гуманістичний підхід (Ф. Перлс, К. Роджерс, А. Маслоу, Ш. Бюлер). Системно-діяльнісний, історико-еволюційний підхід (Б.Г. Ананьєв, Л. С. Виготський, С.Л. Рубінштейн, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, А. В. Петровський).
Тема 21. Особистість у контексті групової взаємодії	
Тема 22. Психологія діяльності. Тема 23. Спілкування	
Л 15.	Поняття про діяльність. Мета і мотиви діяльності. Структура (макроструктура) діяльності. Способи діяльності, процес їх опанування. Основні положення психологічної теорії діяльності. Теорії діяльності. Основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі (гра, навчання, праця). Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність. Поняття про спілкування. Функції та форми спілкування. Види спілкування. Структура спілкування (комунікація, перцепція, інтеракція). Вербальна комунікація: Слухання (не рефлексивне, рефлексивне), мовлення, невербальна комунікація: загальна характеристика, ефективність спілкування, Стилі спілкування, оволодіння навичками спілкування, різновиди спілкування.

Тема 24. Психічні пізнавальні процеси	
СЗ 7.	Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу. Властивості і закономірності відчуттів та сприймання. Поняття про увагу. Теорії уваги. Властивості уваги. Види уваги. Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Процеси і закономірності пам'яті. Поняття про мислення. Розумові дії і мисленнєві операції. Форми мислення. Процес розуміння. Різновиди мислення. Поняття про уяву. Види уяви. Процеси уяви. Уява і фантазія. Розвиток уяви.
Тема 25. Емоційно-вольові процеси	
Л 16.	Поняття про емоції і почуття. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Головні якості волі.
Тема 26. Індивідуально-психологічні особливості особистості	
СЗ 8.	Поняття про характер. Структура характеру. Провідні риси характеру. Акцентуовані риси характеру. Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Психологічна характеристика типів темпераменту. Вплив темпераменту на діяльність людини. Роль темпераменту в праці та навчанні. Поняття про здібності. Структура здібностей. Види здібностей. Поняття про творчість. Здібності, обдарованість, талант.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування
НД 3.	Підготовка до тестування.
НД 4.	Проведення дослідження за визначеною темою
НД 5.	Аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Акротичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з електронним навчальним контентом.
МН 2.	Евристичні (запитальні) словесні методи: бесіда.
МН 3.	Наочні методи навчання: ілюстрування, самостійне спостереження.
МН 4.	Проблемно-пошукові методи навчання.
МН 5.	Змішане навчання (blended-learning).
МН 6.	Мозковий штурм.

При подачі матеріалу використовуються акроматичні словесні методи: пояснення (через словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів), розповідь (образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події), лекція (надає здобувачам освіти теоретичну основу з теорії управління, що є основою для самостійного навчання), робота з електронним навчальним контентом (через самостійне опрацювання здобувачами освіти тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні), інструктаж (через короткі, лаконічні, чіткі вказівки/рекомендації щодо виконання практичних завдань та дослідницького завдання – курсової роботи). Лекції доповнюються семінарськими та практичними заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах, у т.ч. з використанням евристичних (запитальних) словесних методів (діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою поставлених питань спонукає здобувачів освіти відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу). При подачі матеріалу також використовуються наочні методи навчання: ілюстрування (оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, схем), самостійне спостереження (через безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності безпосередньо з життя, власних спостережень). Практичні заняття доповнюються практичними методами навчання: вправами, які передбачають цілеспрямоване, багаторазове повторення здобувачами освіти певних дій та операцій (розумових, практичних), а також практичними роботами, що передбачають застосування знань здобувачами освіти у ситуаціях, наближених до життєвих. Проблемно-пошукові методи навчання передбачають закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, здійснення аналітико-синтетичної обробки теоретичних ідей і положень під час проведення дослідження за обраною темою. Під час обговорення використовується метод мозкового штурму, який передбачає швидкі і короткі відповіді здобувачів освіти без роздумів, здобувачі освіти можуть пропонувати свої ідеї з приводу вирішення навчальної проблеми. Гнучкість, доступність та персоніфікація навчання забезпечується використанням мобільних пристроїв, LMS MOODLE (<http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/>), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно он-лайн, дозволяє створити комфортне освітнє цифрове середовище та забезпечити індивідуальну траєкторію навчання, в межах якої студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63

Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35-59
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		0-34
9.2 Методи поточного формативного оцінювання		
За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних завдань (соціологічне дослідження).		
9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання		
Методи оцінювання:		
М 1.	Опитування та/або обговорення.	
М 2.	Тестовий контроль.	
М 3.	Перевірка виконання програми соціологічного дослідження.	
М 4.	Метод самооцінки.	
В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в системі дистанційного навчання Класичного фахового коледжу Сумського державного університету (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/).		
Форма підсумкового контролю: залік		
10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни		
10.1 Засоби навчання		
ЗН 1.	Мультимедіа.	
ЗН 2.	Графічні засоби: схеми, плакати.	
ЗН 3.	Застосунки на платформі Android/ iOS: «Sintelly: Psychology&Emotion».	
ЗН 5.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)	
ЗН 6.	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі	
ЗН 7.	Програмні додатки для забезпечення синхронної комунікації: Google Meet, Zoom.	
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення		
Основна література	1. Соціологія і психологія. Пачковський Ю.Ф.. Навч. посібник. 2-ге вид. стереот. Рек. МОНУ К. : Каравела, 2020, 760 с. 2. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ : ДУТ, 2019. 235 с. 3. Загальна соціологія (хрестоматія) А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра. К, 2019. 354 с.	

Допоміжна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Барвінський А.О.. Соціологія. Курс лекцій. К: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с. 2. Білоус В.С.. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах. таблицях. К: Знання, 2002. 288 с. 3. Герасимчук А.А. та ін. Соціологія: Навч. посібник. К: Знання 2002. 116 с. 4. Городяненко В.Г..Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К: Академія, 2002. 560 с. 5. Дворецька Г.В. Соціологія: Навчальний посібник. К: КНЕУ, 2002. 472 с. 6. Жоль К.К.. Соціологія. Навчальний посібник. К: Либідь, 2005. 440 с. 7. Загальна психологія: підручник /О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. К.: Либідь, 2005. 464 с. 8. Загальна психологія / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова книга 2004.704 с. 9. Лукашевич М.П.. Соціологія. Базовий курс. К: Каравела, 2005. 312 с. 10. Танчин І.З.. Соціологія. Навчальний посібник. К: Знання, 2007. 351 с. 11. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2004. 576 с. 12. Піча В.М..Соціологія:загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К: Каравела, 2000. 248 с. 13. Психологія : Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за заг. ред. Ю. Л. Трофімова. 3-тє вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 560с. 14. Соціологія: підручник / М. П. Козирєв. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія і психологія: [дистанційний курс для студентів спеціальності 015 Професійна освіта. Будівництво освітньо-професійної програми «Професійна освіта. Будівництво та зварювання»]. 2. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. Наукова періодика України. Інститут соціології НАН України. URL: http://stmm.in.ua/archive/ 3. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Збірник наукових праць Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/index